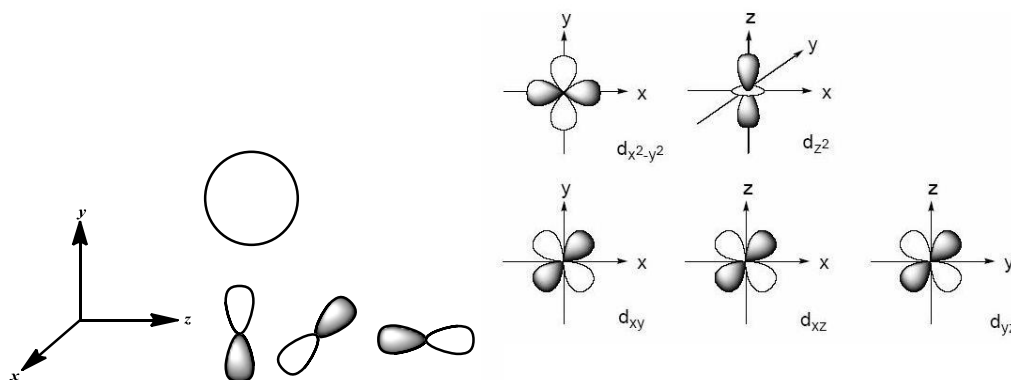

Úkol č. 2.1

Do souřadného systému znázorněte izoplochy příslušející atomovým orbitalům s , p , a d . Jaká je degenerace těchto orbitalů, nejsou-li ve vázaném stavu?

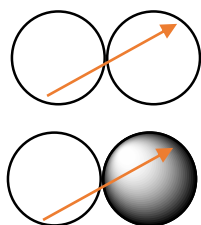

Řešení: Orbital s – nedegenerovaný, orbital p – 3 x degenerovaný, orbital d – 5 x degenerovaný

Úkol č. 2.2

Atomové orbitály (AO) se překrývají za vzniku orbitalů molekulových (MO). Tento přístup je označován jako MO-LCAO. ...

a) **Řešení:**

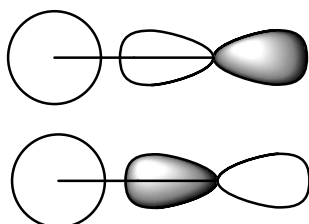
σ_g

Ze dvou AO typu s vzniknou dva MO typu σ , přičemž kladný překryv (souhlasné znaménko) indikuje vazebnost tohoto orbitalu, je-li zaplněn elektrony. Zde je pravděpodobnost výskytu elektronů nejvyšší. V případě záporného překryvu (nesouhlasná znaménka) se jedná o protivazebnost, vzniká tzv. uzlová rovina a takový orbital značíme σ^* . Zde je pravděpodobnost výskytu elektronů nižší.

σ_u^*

Symetrickými nálepkami se potom myslí konkrétní značení MO po provedení operace zrcadlení vůči středu symetrie. Nezmění-li vlnová funkce znaménko, přidáváme index g (z něm. „gerade“=přímo, sudý). Pokud se znaménko změní, přidáváme index u (z něm. „ungerade“=nepřímo, lichý).

b) **Řešení:**

σ

Proč zde nejsou symetrické nálepky g a u ?
 Jednoduše proto, že chybí střed symetrie ☺

σ^*

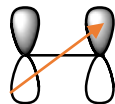

σ_g

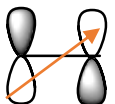

σ_u^*

d) Řešení:

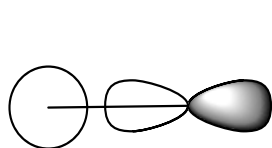
π_u

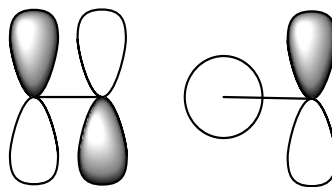
π_g^*

Úkol č. 2.3

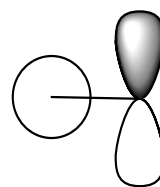
Určete, v jakém případě se jedná o kladný ($S>0$), záporný ($S<0$), případně nulový překryv ($S=0$).

$S>0$ (vaz.)

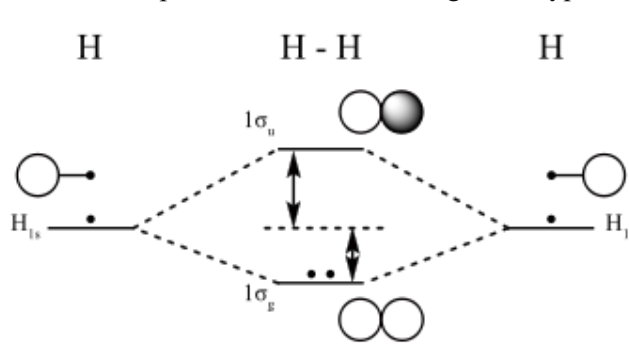
$S<0$ (protivaz.)

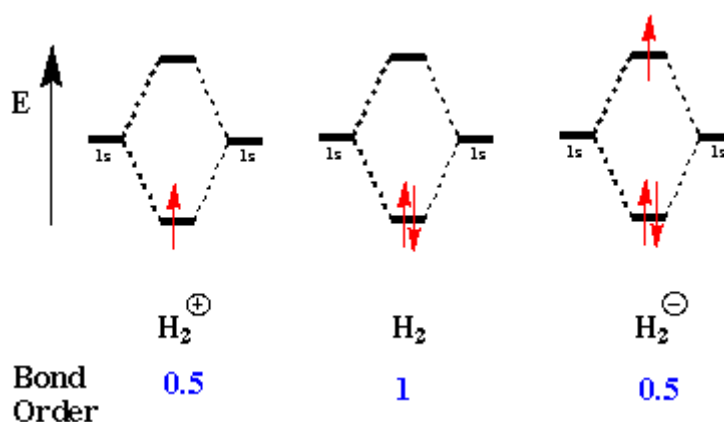

$S=0$

Úkol č. 2.4

- a) Načrtněte interakční diagram MO pro molekulu H_2 . Jaké MO vzniknou a jaký bude jejich počet? Doplňte příslušný počet elektronů, napište elektronovou konfiguraci, vypočtěte řád vazby.

Řešení: Ze dvou AO vzniknou dva MO. Elektronová konfigurace pro molekulu vodíku je $(1\sigma_g)^2$, pro kation $(1\sigma_g)^1$ a pro anion $(1\sigma_g)^2(1\sigma_u^*)^1$. Řád vazby se vypočítá jako $\frac{1}{2}$ (počet vazebných e^- - počet protivazebných e^-). Vazebná délka se v případě kationtu prodlouží, protože klesl řád vazby, vazba je tedy méně pevná a je třeba méně energie pro její disociaci. V případě aniontu je tomu úplně stejně, neboť se řád vazby také snížil.

- b) S využitím předchozího úkolu a) vytvořte z molekuly kation H_2^+ a anion H_2^- . Zapište příslušné elektronové konfigurace a vypočítejte řády vazby. Jak se budou měnit vazebné délky a disociační energie? (*řešení je uvedeno výše*)

Úkol č. 2.5 (domácí)

Obdobně interpretujte případ molekuly He_2^+ . (*Řešení obdobně jako pro vodík*)

Úkol č. 2.6

Načrtněte interakční diagram MO pro molekulu O_2 . Vyznačte hraniční orbitály (HOMO/LUMO). Vypočítejte spinovou multiplicitu. Jak se budou měnit elektronové konfigurace, řády vazeb, vazebné délky a disociační energie, vytvoříme-li postupně O_2^+ , O_2^- ? Molekula O_2 oplývá jednou krásnou vlastností (týkající se magnetismu). Kterou?

Spinová multiplicita: $M = 2S + 1 = 2 \times 1 + 1 = 3$ jedná se o triplet. Molekula je paramagnetická.

Elektronová konfigurace základního stavu: $(1\sigma_g)^2(1\sigma_u^*)^2(2\sigma_g)^2(2\sigma_u^*)^2(3\sigma_g)^2(1\pi_u)^4(1\pi_g^x)^1(1\pi_g^y)^1$

Řešení: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/prif/js09/molekuly/web/O2/O2.html>

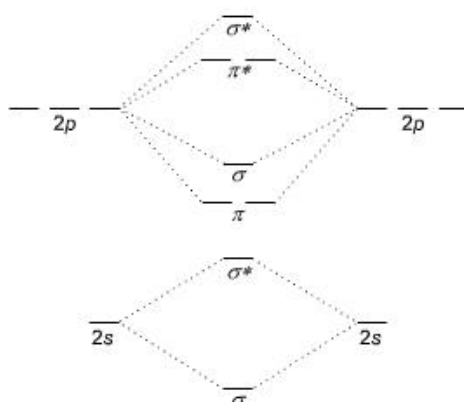
(*Pozn. Interakční diagram je kvalitativně shodný s F_2 a Ne_2^+*)

Úkol č. 2.7

Na obrázku je znázorněn interakční diagram MO pro molekulu C_2 . Doplňte symetrické nálepky a počet elektronů. Vyznačte hraniční orbitály (HOMO/LUMO). Lze očekávat větší prodloužení vazby v případě excitace z HOMO do LUMO, nebo z HOMO ještě o hladinu výš?

Řešení: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/prif/js09/molekuly/web/C2/C2.html>

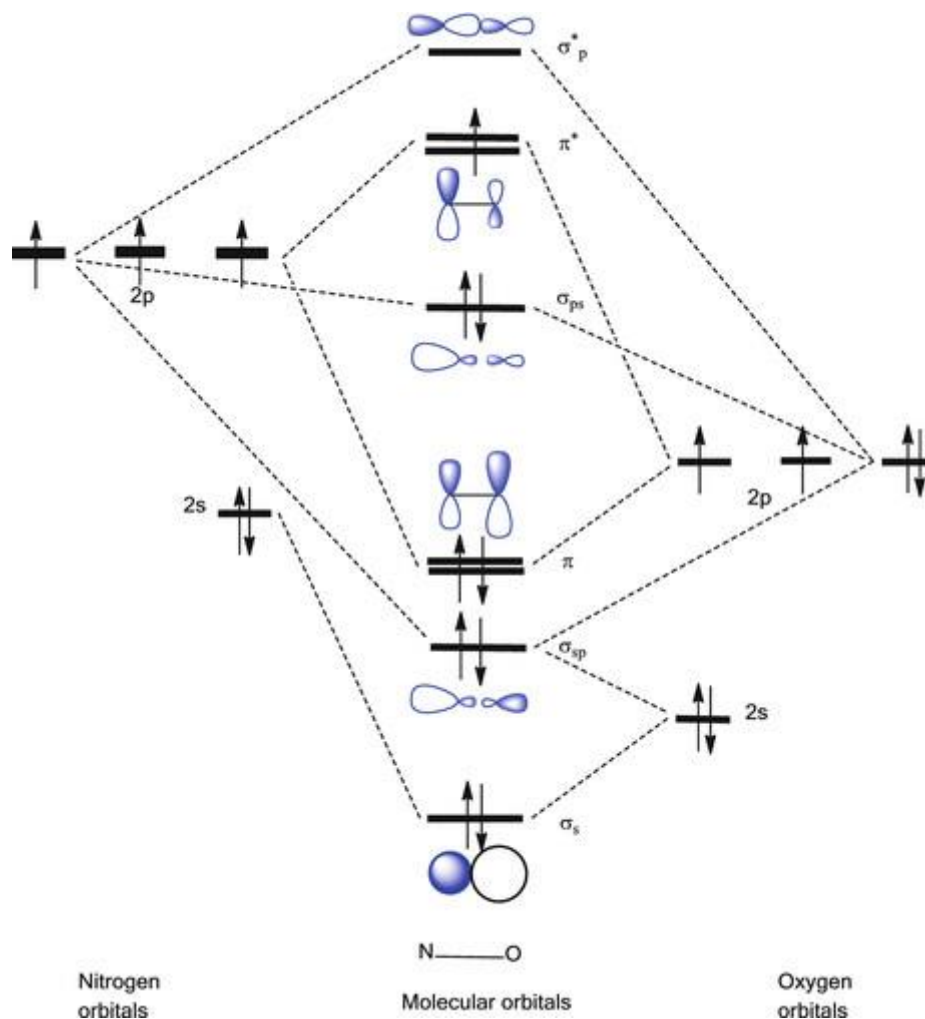
(*Pozn. Interakční diagram je kvalitativně shodný s Li_2 a N_2*)

Větší prodloužení lze očekávat pro excitaci z HOMO do hladiny vyšší, než je hladina LUMO.

Úkol č. 2.8

Na obrázku je znázorněn interakční diagram MO pro molekulu NO. Doplňte elektrony. Vysvětlete, proč je tato molekula v základním stavu radikál? Vypočítejte spinovou multiplicitu. Jak se změní vazebná délka a disociační energie, vytvoříme-li kation a anion?

Řešení: Molekula je v základním stavu radikálem proto, že má v π^* (2xdegenerovaném) orbitalu jeden nepárový elektron. Spinová multiplicita $M = 2$, jedná se o dublet, což je pro jednoduché radikály celkem typické. Vytvořením kationtu se opět zkrátí vazebná délka a naroste disociační energie. U aniontu je tomu naopak.